

Cuprins

Abrevieri.....	17
PARTEA I	
INTRODUCERE ÎN TEORIA GENERALĂ A IMPOZITELOR ȘI TAXELOR	19
Titlul I. Politică fiscală, fiscalitate și principii de drept fiscal.....	21
Capitolul I. Politică fiscală și fiscalitatea	21
I.1. Politică fiscală	21
I.2. Fiscalitatea.....	27
I.3. Teorii și maxime care susțin temeiul reglementării sistemului de impunere.....	31
Capitolul II. Principiile dreptului fiscal	34
II.1. Principiile impunerii conform Codului fiscal român	34
II.2. Principii de drept fiscal	36
II.2.1. Principiul legalității.....	37
II.2.2. Principiul priorității dreptului european față de dreptul național	45
II.2.3. Principiul egalității în materie fiscală	52
II.2.4. Principiul neretroactivității legii fiscale	55
II.2.5. Principiul securității juridice	56
II.2.6. Principiul protecției drepturilor fundamentale ale cetățenilor.....	64
II.2.6.1. Considerații generale și repere ale jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului	64
II.2.6.2. Sancțiunile fiscale și principiul ne bis in idem în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene	67
II.2.7. Principiul accesului liber la justiție în domeniul fiscal	79
II.2.8. Principiul protecției sistemului fiscal împotriva inițiativei legislative a cetățenilor	81
II.2.9. Principiile echivalenței și efectivității. Principiul încrederii legitime	81
II.2.9.1. Principiile echivalenței și efectivității	81
II.2.9.2. Principiul protecției încrederii legitime	86
II.2.10. Principiul teritorialității.....	87
II.2.11. Principiul proporționalității.....	88
Capitolul III. Contribuabili	89
III.1. Noțiunea de contribuabil.....	89
III.2. Criterii de determinare a contribuabililor	90
III.2.1. Contribuabili persoane juridice	90
III.2.2. Contribuabili persoane fizice	90
III.3. Cazierul fiscal	91

Titlul II. Teoria generală a impozitelor și taxelor	93
Capitolul I. Sistemul veniturilor publice bugetare.....	93
I.1. Veniturile bugetare în cadrul veniturilor publice	93
I.2. Trăsăturile caracteristice ale veniturilor bugetare	95
I.3. Elementele comune și definiții ale veniturilor bugetare.....	95
I.3.1. Denumirea venitului bugetar	96
I.3.2. Subiectul impunerii	97
I.3.3. Baza de impozitare (obiectul sau materia impozabilă).....	99
I.3.4. Unitatea de evaluare	100
I.3.5. Unitatea de impunere.....	102
I.3.6. Asieta (baza de calcul)	103
I.3.7. Perceperea (încasarea) venitului bugetar	107
I.3.8. Termenul de plată.....	107
I.3.9. Înlesniri, drepturi și obligații ale debitorului.....	108
I.3.10. Răspunderea debitorilor	109
I.3.11. Calificarea venitului bugetar	110
I.4. Clasificarea generală a veniturilor bugetare	110
Capitolul II. Teoria generală a impozitelor și taxelor.....	112
II.1. Definiția și trăsăturile caracteristice ale impozitului.....	112
II.2. Clasificarea impozitelor	115
II.3. Impozitarea directă. Impozitele directe.....	117
II.4. Dubla impunere internațională și evitarea dublei impunerii	120
II.5. Impozitarea indirectă. Impozitele indirecte.....	126
II.6. Evoluția impozitelor indirecte.....	127
II.7. Definiția și trăsăturile caracteristice ale taxelor	128
II.8. Clasificări ale taxelor	130
II.9. Rolul și funcțiile impozitelor și taxelor, ca principale categorii de venituri bugetare	130
 PARTEA A II-A	
PRINCIPALELE IMPOZITE ȘI TAXE.....	133
 Titlul I. Impozitele și taxele reglementate de Codul fiscal	135
Capitolul I. Prezentarea generală a Codului fiscal român	135
I.1. Codul fiscal – principalul act normativ în domeniul fiscal	135
I.2. Modificarea și completarea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală	137
I.2.1. Reguli generale.....	137
I.2.2. Probleme teoretice și practice generate în legătură cu modificarea și completarea Codului fiscal și a Codului de procedură fiscală.....	142
I.3. Alte dispoziții generale ale Codului fiscal.....	155
I.3.1. Raportul Codului fiscal cu alte acte normative	155
I.3.2. Rolul Comisiei fiscale centrale.....	155

Capitolul II. Impozitul pe profit	157
II.1. Impozitarea profitului. Câteva referințe istorice	157
II.2. Impozitul pe profit în România. Contextul european și internațional.....	159
II.3. Reguli generale privind impozitarea profitului în România	174
II.3.1. Contribuabilii și sfera de cuprindere a impozitului.....	174
II.3.2. Reguli speciale de impozitare	177
II.3.3. Anul fiscal.....	179
II.3.4. Cotele de impunere. Impozitul minim	179
II.3.5. Determinarea venitului impozabil și a impozitului pe profit datorat	181
II.3.6. Reguli speciale privind anumite categorii de cheltuieli deductibile	188
II.3.6.1. Provizioane și rezerve	188
II.3.6.2. Amortizarea fiscală	189
II.3.7. Regimul pierderilor fiscale.....	190
II.3.8. Situații speciale determinate de reorganizări, lichidări și alte transferuri de active și titluri de participare	194
II.3.9. Regimul fiscal comun aplicabil fuziunilor, divizărilor, divizărilor parțiale, transferurilor de active și schimburilor de acțiuni între societăți din diferite state membre ale Uniunii Europene	195
II.3.10. Aspecte fiscale internaționale	196
II.3.10.1. Creditul fiscal extern.....	196
II.3.10.2. Veniturile obținute de persoanele juridice străine.....	197
II.4. Considerații privind normele împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care au incidență directă asupra funcționării pieței interne.....	198
II.4.1. Reguli privind limitarea deductibilității dobânzii și a altor costuri echivalente dobânzii din punct de vedere economic	203
II.4.2. Regimul fiscal al transferurilor de active, de rezidență fiscală și/sau de activitate economică desfășurată printr-un sediu permanent pentru care România pierde dreptul de impozitare.....	203
II.4.3. Regula generală antiabuz	204
II.4.4. Reguli privind societățile străine controlate.....	204
II.4.5. Tratamentele neuniforme ale elementelor hibride	205
II.4.6. Tratamentele neuniforme ale elementelor hibride inversate	206
II.4.7. Tratamentele neuniforme ale rezidenței fiscale	206
II.4.8. Utilizarea normelor elaborate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică în materie de tratamente neuniforme ale elementelor hibride.....	206
II.4.9. Scurte observații privind consolidarea fiscală în domeniul impozitului pe profit.....	206
II.4.10. Taxa de solidaritate	208
II.5. Noi măsuri pentru redefinirea impozitării în contextul provocărilor economiei digitale.....	216
II.6. Impozitul suplimentar pentru instituțiile de credit și pentru persoanele juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale	218
II.6.1. Impozitul suplimentar pentru instituțiile de credit	218
II.6.2. Impozitul suplimentar pentru persoanele juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale	219

Capitolul III. Impozitarea dividendelor	221
III.1. Reguli generale	221
III.2. O problemă juridică: poate decide fiscul distribuirea dividendelor în locul contribuabilului, în scopul impozitării lor?	223
III.2.1. Cadrul discuției	223
III.2.2. Argumente în sensul că nu există niciun abuz de drept fiscal în speța supusă analizei	224
III.2.2.1. Concluziile inspecției fiscale repun în discuție fuziunea ca atare, deși ea a fost validată printr-o hotărâre judecătorească, ceea ce contravine principiului securității juridice și art. 6 C. pr. fisc.	224
III.2.2.2. Fiscul nu poate decide, în locul contribuabilului, ca acesta să distribuie dividende (principiul libertății de gestiune a societății).....	226
III.2.2.3. Inexistența unei pierderi de venituri la bugetul de stat. Substanța economică a tranzacției.....	233
Capitolul IV. Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor	234
Capitolul V. Impunerea veniturilor realizate de către persoanele fizice.....	239
V.1. Preliminarii	239
V.2. Dispoziții generale privind impozitarea veniturilor persoanelor fizice	240
V.2.1. Contribuabilii și sfera de cuprindere a impozitului.....	240
V.2.2. Scutiri generale de la plata impozitului pe venit.....	244
V.2.3. Categoriile de venituri impozabile. Venituri neimpozabile cu titlu general.....	246
V.2.4. Reguli speciale aplicabile veniturilor realizate din operațiunea de fiducie	250
V.2.5. Cotele de impozitare și perioada impozabilă	251
V.3. Reguli specifice pentru determinarea impozitului pe veniturile persoanelor fizice	251
V.3.1. Reguli specifice privind impozitarea veniturilor din activități independente	251
V.3.2. Reguli specifice privind impozitarea veniturilor din drepturi de proprietate intelectuală.....	272
V.3.3. Reguli specifice privind impozitarea veniturilor din salarii.....	273
V.3.3.1. Venituri impozabile și venituri neimpozabile.....	273
V.3.3.2. Deduceri personale	286
V.3.3.3. Determinarea impozitului pe veniturile din salarii	287
V.3.4. Reguli specifice privind impunerea veniturilor din cedarea folosinței bunurilor	289
V.3.5. Reguli specifice privind impunerea veniturilor din investiții	292
V.3.6. Reguli specifice impozitării veniturilor din pensii.....	298
V.3.7. Reguli specifice impozitării veniturilor din activități agricole, din silvicultură și piscicultură.....	299
V.3.8. Reguli specifice impunerii veniturilor din premii și jocuri de noroc	302
V.3.9. Reguli specifice privind impozitarea veniturilor din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal.....	309
V.3.10. Reguli specifice privind impozitarea veniturilor din alte surse	315
V.4. Alte reguli privind impozitarea veniturilor persoanelor fizice.....	328
V.4.1. Venitul net anual impozabil.....	328
V.4.2. Proprietatea comună și asociațiile fără personalitate juridică	330
V.4.3. Aspecte fiscale internaționale	331

Capitolul VI. Impozitul pe veniturile nerezidenților și impozitul pe reprezentanțele firmelor străine înființate în România.....	332
VI.1. Impozitul pe veniturile nerezidenților	332
VI.2. Impozitul pe reprezentanțele firmelor străine înființate în România.....	343
Capitolul VII. Taxa pe valoarea adăugată	345
VII.1. Definiție. Mecanism de aplicare	345
VII.2. Taxa pe valoarea adăugată în România.....	346
VII.3. Aplicarea teritorială a dispozițiilor europene privind taxa pe valoarea adăugată.....	349
VII.4. Persoanele impozabile și activitatea economică	351
VII.5. Operațiunile impozabile.....	377
VII.5.1. Livrarea de bunuri.....	379
VII.5.2. Prestarea de servicii.....	381
VII.5.3. Schimbul de bunuri și servicii.....	386
VII.5.4. Achizițiile intracomunitare de bunuri	387
VII.5.5. Importul de bunuri.....	388
VII.6. Locul operațiunilor cuprinse în sfera de aplicare a taxei	388
VII.6.1. Locul livrării de bunuri	389
VII.6.2. Locul achiziției intracomunitare de bunuri	391
VII.6.3. Locul importului de bunuri	392
VII.6.4. Locul prestării de servicii.....	393
VII.6.5. Alte chestiuni	400
VII.7. Faptul generator și exigibilitatea TVA-ului	400
VII.7.1. Faptul generator și exigibilitatea TVA-ului pentru livrări de bunuri și prestări de servicii.....	400
VII.7.2. Faptul generator și exigibilitatea TVA-ului pentru achiziții intracomunitare de bunuri.....	406
VII.7.3. Faptul generator și exigibilitatea TVA-ului pentru importul de bunuri.....	406
VII.8. Baza de impozitare a TVA-ului	406
VII.9. Cotele de impunere ale taxei pe valoarea adăugată.....	410
VII.10. Scutiri de la plata taxei pe valoarea adăugată	414
VII.10.1. Operațiuni scutite de TVA fără drept de deducere.....	414
VII.10.2. Scutiri de la plata TVA pentru importul de bunuri și achiziții intracomunitare	420
VII.10.3. Operațiuni scutite de TVA cu drept de deducere	421
VII.11. Dreptul de deducere a taxei pe valoarea adăugată	423
VII.11.1. Observații generale.....	423
VII.11.2. Repere ale jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în materia dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată.....	426
VII.11.2.1. Principiul neutralității fiscale	426
VII.11.2.2. Originea și sfera de aplicare a dreptului de deducere a taxei pe valoarea adăugată	429
VII.11.2.3. Proporția deductibilă	437
VII.11.2.4. Limitări ale dreptului de deducere	440

VII.11.2.5. Reguli care guvernează exercitarea dreptului de deducere	441
VII.11.2.6. Ajustarea deducerilor	442
VII.11.2.7. Rambursări	443
VII.12. Persoanele obligate la plata TVA-ului și răspunderea pentru plata TVA-ului	445
VII.13. Regimuri speciale de TVA	447
VII.14. Obligații administrative. Plata taxei la buget	449
VII.15. Câteva observații în legătură cu legislația antiabuz și recalificarea tranzacțiilor în ceea ce privește taxa pe valoarea adăugată	453
VII.15.1. Observații generale	453
VII.15.2. Evoluția jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene în ceea ce privește teoria părții inocente și abuzul de drept fiscal	461
VII.15.2.1. Primele interpretări ale Curții de Justiție a Uniunii Europene în afacerile vizând aranjamentele artificiale. Afacerile Halifax, BUPA Hospitals și University of Huddersfield	462
VII.15.2.2. Dezvoltarea teoriei „părților inocente”. Jurisprudența Optigen, Axel Kittel și Teleos	468
VII.15.2.3. Extinderea spre est a Uniunii Europene. Noi provocări generate de noi afaceri	471
VII.15.2.4. A mai rămas ceva de discutat în 2025 pe această temă?	512
Capitolul VIII. Accizele	523
VIII.1. Definiție. Caracteristici. Clasificare	523
VIII.2. Regimul accizelor armonizate	524
VIII.2.1. Scurte considerații privind reglementarea accizelor în Uniunea Europeană	524
VIII.2.2. Regimul accizelor armonizate potrivit Codului fiscal român	530
VIII.3. Regimul impozitării altor produse accizabile	542
Capitolul IX. Impozitele și taxele locale	546
IX.1. Considerații generale privind impozitele și taxele locale	546
IX.2. Prezentarea impozitelor și taxelor locale	551
IX.2.1. Impozitul pe clădiri	551
IX.2.2. Impozitul pe teren	562
IX.2.3. Impozitul pe mijloacele de transport	567
IX.2.4. Taxele pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor	569
IX.2.5. Taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate	571
IX.2.5.1. Taxa pentru serviciile de reclamă și publicitate	571
IX.2.5.2. Taxa pentru afișaj în scop de reclamă și publicitate	572
IX.2.6. Impozitul pe spectacole	573
IX.2.7. Taxele speciale	573
IX.2.8. Alte taxe locale	577
IX.2.9. Se poate institui o taxă locală pentru acoperirea costurilor legate de urbanizarea unei anumite zone?	578
IX.3. Determinarea impozitelor și taxelor locale	580

Capitolul X. Impozitul pe construcții	583
Capitolul XI. Impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare	585
Titlul II. Impozite și taxe reglementate prin alte acte normative.....	587
Capitolul I. Scurte considerații privind monopolurile fiscale.....	587
I.1. Definiție. Caracteristici. Clasificare	587
I.2. Regimul juridic actual al monopolurilor fiscale în România	589
Capitolul II. Taxele vamale	592
II.1. Definiție. Clasificări. Reglementare.....	592
II.2. Sistemul instituțional național al autorității vamale. Personalul vamal. Competența organelor vamale	596
II.3. Drepturile și obligațiile persoanelor în raport cu reglementările vamale.....	600
II.4. Tariful vamal. Clasificarea tarifară a mărfurilor. Originea mărfurilor. Valoarea în vamă a mărfurilor	601
II.5. Clasificarea regimurilor vamale.....	606
II.6. Regimurile vamale definitive.....	607
II.7. Regimurile vamale suspensive și economice. Prezentare	609
II.8. Regimul zonelor libere și al antrepozitelor libere	613
II.9. Datoria vamală	614
II.10. Noi reglementări vamale. Definitivarea proiectului Codului vamal al Uniunii	617
Capitolul III. Taxele de timbru	621
III.1. Caracterizare generală	621
III.2. Taxele judiciare de timbru	622
III.3. Taxele de timbru și dreptul la un proces echitabil	625
Capitolul IV. Taxele parafiscale și taxele de mediu	630
IV.1. Taxele parafiscale.....	630
IV.2. Taxele de mediu	633
IV.2.1. Prezentare generală.....	633
IV.2.2. Taxele de mediu în România	635
IV.2.2.1. Contribuția de 2% din veniturile realizate din vânzarea deșeurilor [art. 9 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 196/2005]	635
IV.2.2.2. Taxele pentru emisiile de poluanți în atmosferă [art. 9 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 196/2005]	636
IV.2.2.3. Contribuția pentru economia circulară datorată de proprietarii sau administratorii de depozite pentru deșeurile municipale, deșeuri din construcții și desființări, destinate a fi eliminate prin depozitare [art. 9 alin. (1) lit. c) din O.U.G. nr. 196/2005].....	636
IV.2.2.4. Contribuția pentru ambalaje [art. 9 alin. (1) lit. d) din O.U.G. nr. 196/2005]	637

IV.2.2.5. Contribuția de 2% din valoarea substanțelor clasificate prin acte normative ca fiind periculoase pentru mediu [art. 9 alin. (1) lit. e) din O.U.G. nr. 196/2005].....	637
IV.2.2.6. Contribuția de 2% din veniturile realizate din vânzarea masei lemnoase și/sau a materialelor lemnoase [art. 9 alin. (1) lit. f) din O.U.G. nr. 196/2005].....	638
IV.2.2.7. Contribuția pentru anvelope [art. 9 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 196/2005]	638
IV.2.2.8. Contribuția de 3% din suma care se încasează anual pentru gestionarea fondurilor de vânatoare [art. 9 alin. (1) lit. j) din O.U.G. nr. 196/2005]	638
IV.2.2.9. Taxele pentru emiterea avizelor, a acordurilor și a autorizațiilor de mediu [art. 9 alin. (1) lit. n) din O.U.G. nr. 196/2005]	638
IV.2.2.10. Contribuția de 50 lei/tonă pentru neîndeplinirea obiectivului anual de reducere a cantităților de deșeuri eliminate prin depozitare din deșeurile municipale [art. 9 alin. (1) lit. p) din O.U.G. nr. 196/2005].....	639
IV.2.2.11. Ecotaxa pentru sacoșele de cumpărături din plastic [art. 9 alin. (1) lit. q) din O.U.G. nr. 196/2005].....	639
IV.2.2.12. Taxa de 0.3 lei/ kg pentru uleiurile minerale, sintetice, semisintetice, cu sau fără adaosuri [art. 9 alin. (1) lit. s) din O.U.G. nr. 196/2005]	639
IV.2.2.13. Penalitatea de 100 euro/tonă de dioxid de carbon echivalent emisă [art. 9 alin. (1) lit. ș) din O.U.G. nr. 196/2005]	640
IV.2.2.14. Sumele rezultate din comercializarea surplusului de AAU-uri [art. 9 alin. (1) lit. t) din O.U.G. nr. 196/2005].....	640
IV.2.2.15. Suma reprezentând contravaloarea certificatelor verzi neachiziționate [art. 9 alin. (1) lit. ț) din O.U.G. nr. 196/2005].....	640
IV.2.2.16. Sumele obținute în urma scoaterii la licitație a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră [art. 9 alin. (1) lit. u) din O.U.G. nr. 196/2005]	640
IV.2.2.17. Contribuția de 2 lei/kg datorată de operatorii economici autorizați pentru preluarea obligațiilor anuale de valorificare a deșeurilor de ambalaje, respectiv de gestionare a anvelopelor uzate [art. 9 alin. (1) lit. v) din O.U.G. nr. 196/2005]	641
IV.2.2.18. Contribuția datorată de operatorii economici care introduc pe piața națională echipamente electrice și electronice [art. 9 alin. (1) lit. w) din O.U.G. nr. 196/2005].....	641
IV.2.2.19. Contribuția de 4 lei/kg de baterii și acumulatori portabili [art. 9 alin. (1) lit. x) din O.U.G. nr. 196/2005].....	641
IV.2.2.20. Contribuția pentru echipamentele electrice și electronice datorată de operatorii economici autorizați care nu și-au îndeplinit obligațiile asumate [art. 9 alin. (1) lit. y) din O.U.G. nr. 196/2005].....	642
IV.2.3. Taxele percepute cu ocazia primei înmatriculări a vehiculelor în România. Succesiunea reglementărilor, probleme și remedii juridice	642
IV.2.3.1. Taxa specială pentru autoturisme și autovehicule	642
IV.2.3.2. Taxa pe poluare	647

IV.2.3.3. Jurisprudența Tatu. Efectele hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 7 aprilie 2011	649
IV.2.3.4. Taxa pentru emisiile poluante	650
IV.2.3.5. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în afacerea Manea și impactul asupra jurisprudenței naționale privind timbrul de mediu	652
PARTEA A III-A	
CONTRIBUȚIILE SOCIALE OBLIGATORII	657
Capitolul I. Asigurări sociale și asistență socială	659
I.1. Asigurările sociale. Concept și evoluție	659
I.2. Asigurările sociale și asistența socială	662
I.3. Asigurări sociale publice și private	666
I.3.1. Asigurările private de sănătate	666
I.3.2. Asigurările de pensii private.....	670
Capitolul II. Contribuțiile sociale obligatorii.....	677
II.1. Introducere	677
II.2. Contribuția de asigurări sociale.....	679
II.2.1. Privire istorică asupra contribuțiilor de asigurări sociale până la finalul anului 2017	679
II.2.2. Contribuția de asigurări sociale cu începere de la 1 ianuarie 2018	680
II.2.3. Contribuția asigurătorie pentru muncă.....	682
II.3. Contribuția de asigurări sociale de sănătate	683
II.3.1. Prezentarea regulilor aplicabile.....	683
II.3.2. Reguli privind contribuțiile sociale obligatorii în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din România și dintr-un alt stat.....	689
Bibliografie.....	691